

ДОПОВІДЬ Д-РА РАРОГА У НТШ

Історик Юрій Рарог виступив у НТШ у Торонто першого березня 2019-го року з доповіддю “Диктатори-“камікадзе” - уроки історії”. Відкрила вечір голова НТШ д-р Дарія Даревич, привітала присутніх, розповіла про наступні імпрези. Д-р О. Романко запросив усіх прийти в АГО на зустріч зі студентами, які розкажуть про свої успіхи та досвід навчання у Канаді.

Д-р Даревич представила доповідача. Д-р Юрій Рарог - кандидат історичних наук, закінчив Харківський національний університет за спеціальністю “Історія та суспільні науки” у 1987-му році. Вчився в аспірантурі Харківського технічного університету і закінчив її у 1994-му році. Того ж року захистив дисертацію на звання кандидата історичних наук на тему “Державна політика у вищих навчальних закладах в Україні у 80-90-х роках”. Працював професором і проректором Харківського політехнічного інституту, Харківського педагогічного університету, Харківського гуманітарного інституту. Був радником президента з питань реформ вищої освіти в Україні. Д-р Рарог є автором понад сорока наукових публікацій, брав участь у багатьох конференціях в Україні і за кордоном (Форум вищої освіти ЮНЕСКО у 2004-2006 рр.). У 2006-му році д-р Рарог емігрував до Канади, де продовжував вивчати інноваційні методи економіки; вивчав фінансове планування у коледжі Сенека і досліджував комерцію у коледжі Джордж Браун. Працював в Онтарійському міністерстві агрокультури. Є членом НТШ у Торонті.

Д-р Рарог повідомив, що хоче запропонувати увазі присутніх теорію диктаторів-камікадзе. Вона розкриває деякі аспекти впливу суб'єктивного фактору на розвиток суспільства. Хто такі камікадзе? Це не просто політичні гуліґани, це політичні злочинці, тобто кожен з них зробив щось таке, що було абсолютно неприйнятне у суспільстві. Як це сталося? Пояснення можна шукати в особливостях формування як особистостей, так і специфічних обставинах, коли вони з'явилися. Доповідач сказав, що спробує довести, що це дійсно політичне явище, не випадкове, що вони певним чином впливають своїми діяльністю і поразкою на подальший розвиток суспільства. Які тут є закономірності? Всі диктатори-камікадзе є ущербними людьми. Що це таке? Це люди, які пройшли через якусь дуже важку психологічну травму в дитинстві. Типово: насильство в сім'ї, образи, приниження, конфлікт між батьком і матір'ю і якісь фізичні вади. Д-р Рарог вживає звичайні методи - історичний, порівняльний аналіз, а також альтернативний підхід, бо використовує Бісмарка, його діяльність як політика як інструмент, щоб довести і показати певні помилки й аномалії у діяльності тих політиків. Доповідач зібрав докупи закономірності їхнього життєвого циклу.

Отже, починається все з дитинства. Важке дитинство, стрес, дуже важкі комплекси неповноцінності, незахищеності, але в певний період відбувається консолідація сил і корекція поведінки. Часом це трапляється кілька разів протягом життя. Тоді починаються успіхи, з'являється упевненість, навіть самовпевненість, авторитаризм. Ці люди дуже чутливі до таких явищ, як мегаломанія, месіянські ілюзії. Вони починають поводитися зухвало, псують свою репутацію і саме на цьому етапі відбувається порушення так званої червоної риски, тобто якихось норм, порушувати котрі не можна. Після цього вони наживають собі ворогів, а потім продовжують перетинати червону риску багато разів і таким чином закономірно доводять себе до поразки і загибелі (фізичної чи політичної). Для ілюстрації д-р Рарог звернувся до історії Німеччини, розглянув трьох володарів (двох законних і одного - узурпатора). Він почав із Фрідріха II. У його дитинстві було дуже багато негативного: батько був деспотичним, забороняв йому займатися всім, що йому подобалося - французькою мовою, філософією, літературою, культурою. Крім того, принижував Фрідріха публічно, бив його і це тривало довгий час. Між батьком і матір'ю був конфлікт. На додачу у Фрідріха були сексуальні проблеми. Його драма сягнула такого рівня, що батько мало не вбив його. Фрідріх докорінно змінив свою поведінку: став

слухняним, робив усе, що казав батько, одружився, почав займатися військовою справою, економікою. Дійшло до того, що батько сказав, що пишається своїм нащадком. Далі Фрідріх став королем, провів реформи. А де тут червона риска? Він не перетнув її у внутрішній політиці. Виник конфлікт навколо Австрії - сілезький спадок. Фрідріх II втрутився і захопив Сілезію. Він почав робити те, що забороняв йому батько, який рекомендував йому не воювати, не сваритися з Австрією. Займався філософією, французькою культурою - усе наперекір батькові. Захопивши Сілезію, він не перетнув червону лінію, бо тоді всі напали на Австрію. Несподівано Фрідріх II вийшов з війни і зрадив свого союзника - Францію. Пообіцяв французам допомогу і не дотримав слова. Почав надавати інформацію австрійцям про французів. Французи це запам'ятали. На додачу він став насміхатись, поводитись зухвало, ображати впливових людей. Запросив свого духовного батька - Вольтера - і посміявся над ним. Той повернувся додому і багато чого розповів, а до нього дослухалися. Сталося те, що й мало статися з диктатором-камікадзе: упродовж семирічної війни він утратив усе: армію, корону, країну; почав думати про самогубство.

Саме в цей період частина України входила до складу Речі Посполитої. А поділити Річ Посполиту, загарбати українські землі Росія змогла тільки тому, що мала підтримку агресивної потужної держави - Пруссії. Чому Фрідріх II не загинув? Сталися три політичних дива: росіяни почали відступати і він зміг відновити свою армію; померла Єлизавета; Петро III був палким прихильником Фрідріха II і врятував його. Закінчивши семирічну війну, Фрідріх II побудував дуже великий і коштовний палац. Якщо диктатор-камікадзе виживає, то негативні наслідки залишаються, а позитивних немає. Залишилась розділена Німеччина й агресивна мілітаристська сила.

На жаль, уроки Фрідріха II не вивчив його наступник, який прийшов до влади через два роки після його смерти - Вільгельм II. Виникає запитання: а звідки у нього стрес? Він народився у щасливій родині. Все почалося з фізичної травми - при народженні йому пошкодили руку. Він народився калікою і звинувачував у цьому свою матір-англійку та лікарів-англійців. Вільгельм намагавсявилікуватись, а цей процес був дуже болючим - наприкінці XIX століття рівень медицини був невисоким. Батько його був воїном - успішним, харизматичним, щасливим чоловіком. Яка особистість з'явилася після цих проблем? Як звичайно: імпульсивний, знервований, ображений на всіх. Успіхи були: він пройшов через усі лікування і відновив здоров'я, став дуже сильною фізично людиною, хоча ліва рука майже не працювала. Були успіхи і в державній діяльності - він став імператором однієї з найсильніших держав світу, де швидко розвивалася інноваційна економіка, потужна армія; створюється колоніальна імперія. Звичайно, постає питання, наскільки Вільгельм II посприяв усьому цьому, бо ці процеси розпочалися раніше, але важливо те, що він вважав, що країна завдячує успіхами саме йому. Що він зробив особисто? Флот. Слід визнати, що Німеччина, яка доти не мала флоту, отримала потужний морський флот, здатний успішно битися з англійським. Де ж його червона риска? Псувати свою репутацію Вільгельм II почав з першого дня свого правління. Він оточив військами палац своєї матері і мало не заарештував її, звинувативши у державній зраді, бо вона намагалася обмежити його повноваження. Батьки Вільгельма II були лібералами, а він став автократом. Далі - гірше. Він почав поводитись зухвало, ображав усіх - ворогів і союзників та нейтральні країни. Фактично він зруйнував усе те, що залишив йому Бісмарк (до речі, саме Вільгельм II відправив Бісмарка у відставку - результат помилки самого Бісмарка, котрий не дав батькові Вільгельма провести парламентські реформи, не зрозумів небезпеки авторитарного режиму). В 1911-му році вийшла книга "Німеччина у 1950-му", де всі побачили, що більшість їхніх земель належатимуть Німеччині у майбутньому. Тому у критичний момент більшість союзників Німеччину не підтримала. Вільгельм II перетнув червону риску тоді, коли віддав наказ наступати на Бельгію. Він підписав договір про нейтралітет Бельгії, був його гарантом і сам його

порушив. Крім того, він порушив важливий закон успішності: ніколи не втрачати контроль над політичною ситуацією. У 1914-му році пообіцяв підтримку австрійському імператору, тоді втратив контроль. Хоч і намагався зупинити війну, не зміг того зробити. Вільгельм II налаштував усіх проти себе і результат закономірний - його загибель, але тільки політична. Він утік з Німеччини. Негативні наслідки - мільйони загиблих, окупована західна Німеччина, втрати територій.

На жаль, його досвід не вивчив наступний камікадзе, до того ж - узурпатор. Чому Гітлер був ущербною людиною? Батько був деспотичним, принижував і бив його. Був конфлікт між батьком і матір'ю. Потім - злидні, приниження, люмпенське існування. Гітлер жив у Відні кілька років і був невідомо ким. Хотів стати художником, але не зміг. Диктатору потрібна криза, щоб він себе проявив, і вона трапилась - перша світова війна. Тут уперше в житті Гітлер скоригував свою поведінку: став членом потужної централізованої організації - ієрархічної, дисциплінованої - німецької армії. Всі узурпатори шукають зграю. Гітлер часто називав себе вовком. Він дуже добре воював, але став тільки єфрейтором. Отримав високі нагороди, був два рази поранений. Перша світова війна завершила його формування як особи. По-перше, він вижив. На думку доповідача, сексуальні проблеми Гітлера пов'язані з першим пораненням. Кризу, незбалансоване суспільство він знайшов у Веймарській республіці. Тут необхідно було скоригувати свою поведінку. Він знайшов собі нову зграю - спочатку маленьку, тільки мюнхенську - й очолив її. Щоби стати лідером, треба всіх переконати. Гітлер почав тренуватися, хоч доти ніколи не займався політикою, не був оратором. Але працював наполегливо і в 1933-му році став райхсканцлером. Далі - нові успіхи: економічні, розбудова армії, приєднання Австрії. Від усіх цих успіхів у нього почала розвиватися меґаломанія. Гітлер зіпсував свою репутацію авторитарним правлінням у Німеччині, ставленням до євреїв, але червону риску перетнув у 1939-му році, коли, незважаючи на обіцянку не чіпати Чехію, окупував її у березні. Через півроку перейшов польський кордон і розпочалась друга світова війна. Д-р Рарог зупинився на особі Сталіна, оскільки їхні долі поєднані. Вони, як це не дивно, допомагали один одному. Уперше Сталін допоміг Гітлеру у 1939-му році - Гітлера вважали меншим лихом. Сталін теж був камікадзе й ущербною людиною. На початку війни Гітлеру щастило. До війни з Польщею і Францією він серйозно готувався. Проти Радянського Союзу почав війну пізніше, не готувався як слід. Ніхто не зробив так багато для перемоги Радянського Союзу у війні, як Гітлер. На цей раз один камікадзе врятував іншого. На початку війни Сталін програвав, два тижні не з'являвся і, вважає д-р Рарог, думав про самогубство. Але потім скоригував свою поведінку, змирився з союзниками, а від 1942-го року почав прислухатися до порад фахівців. А що ж Гітлер? Він поводився, як справжній камікадзе. У грудні 1941-го року Гітлер проголосив війну Сполученим Штатам - першій індустриальній державі. Наробив багато помилок - заборонив розвивати реактивну авіацію. Позитивні зміни: на руїнах Третього Райху постала нова демократична країна. А Сталін після війни знов перетнув червону риску - продовжив репресії. А в 1952-му році повівся зухвало: заявив, що партія знову розкололася, проголосив нову різанину. Немає прямих доказів, що його отруїли, але його довели до смерті. Це була фізична загибель камікадзе, а політично він вижив.

Усім камікадзе притаманна нерозвиненість аналітичного мислення. Необхідно доводити камікадзе до закономірного кінця - особливо політичної поразки. Доповідь була сприйнята з великим інтересом і завершилася жвавою дискусією.

Галина Костюк

.Умови
.Психологія
.Закон
.Природа

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY

www.oldmilltoronto.com